

Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi

Warszawa, 26 września 2023 r.
znak sprawy: DRE.po.053.66.2023
telefon: 22 623 18 45
e-mail: sekretariat.dre@minrol.gov.pl

Pan
Wiktor Szmulewicz
Prezes Krajowej Rady Izb Rolniczych

**Dotyczy: odpowiedzi na pismo z dnia 30 sierpnia 2023 r., znak: KRIR/MR/968/2023
w sprawie możliwości uregulowania rynku owoców miękkich**

Szanowny Panie Prezesie,

w odpowiedzi na Pana pismo w sprawie możliwości uregulowania rynku owoców miękkich, proszę przyjąć poniższe wyjaśnienia.

Rozważając możliwość **wprowadzenia ochrony celnej owoców miękkich przed importem z krajów trzecich** należy mieć na uwadze, że Wspólna Polityka Handlowa leży w sferze wyłącznych kompetencji UE i dlatego decyzje o cłach importowych czy innych środkach w imporcie z krajów pozaunijnych zasadniczo są w gestii unijnych instytucji przy wiodącej roli Komisji Europejskiej (KE). Wprowadzenie restrykcji lub innych środków w imporcie przez pojedynczy kraj członkowski UE w sposób niezgodny z Komisją Europejską niesie ze sobą ryzyko uruchomienia wobec tego kraju procedury naruszeniowej. Ponadto wszelkie środki handlowe stosowane przez UE wobec krajów trzecich, będących członkami Światowej Organizacji Handlu (WTO), powinny być zgodne z zasadami handlu tej organizacji.

Wprowadzanie środków wątpliwych z punktu widzenia zasad WTO wobec importu z krajów pozaunijnych niesie ze sobą ryzyko zaskarżenia tych środków do organu rozstrzygania sporów WTO i/lub zastosowania przez te kraje retaliacji w postaci wprowadzenia barier w dostępie do ich rynków dla unijnego, w tym polskiego eksportu. Zgodnie z zasadami WTO wprowadzanie zakazów importu czy innych form

ograniczeń ilościowych w imporcie dozwolone jest tylko w wyjątkowych sytuacjach – za zgodne z WTO uznawane są np. restrykcje wprowadzane dla ochrony zdrowia ludzi, zwierząt i roślin (pod warunkiem, że nie stanowią ukrytego środka ochrony rynku przed konkurencją ze strony importu).

W określonych sytuacjach WTO przewiduje możliwość zastosowania instrumentów ochrony handlu: środków antydumpingowych (AD), środków antysubsydyjnych (AS), środków ochronnych przed nadmiernym importem (SFG). Ich zastosowanie przez UE wymaga przeprowadzenia formalnego postępowania KE, które wykaże, że zaistniały okoliczności uzasadniające wprowadzenie danego środka. Przestrzeganie tych zasad podlega kontroli i ocenie na forum stosownych komitetów WTO.

Celem użycia tych środków nie jest wyeliminowanie czy ograniczenie importu jako takiego. Rolą dwóch pierwszych rodzajów instrumentów jest zwalczanie nieuczciwych praktyk handlowych stosowanych przez państwa trzecie w przypadkach, gdy przywóz odbywa się na warunkach sprzecznych z zasadami handlu międzynarodowego. Jeśli producenci/eksporterzy z kraju trzeciego stosują praktyki dumpingowe lub korzystają z niedozwolonych państwowych subsydiów, wówczas, zgodnie z prawodawstwem WTO, dotknięty dumpingiem lub subsydiami kraj w celu ochrony swoich rodzimych producentów może wszcząć odpowiednie postępowanie ochronne. Celem trzeciego rodzaju środków jest umożliwienie przemysłowi w kraju przywozu dostosowania się do znacznego i nagłego wzrostu importu. Środki ochronne WTO przed nadmiernym importem zasadniczo powinny mieć charakter czasowy i erga omnes, tj. powinny obejmować import ze wszystkich kierunków (z możliwością wyłączenia, pod pewnymi warunkami, krajów rozwijających się). Oprócz tego ich wprowadzenie powinno być poprzedzone specjalną procedurą, która wykaże, że import powoduje szkodę.

W przypadku wystąpienia nieuczciwej konkurencji, tzn. wystąpienia dumpingu lub niedozwolonego subsydiowania eksportu, podmioty mogą zwrócić się w tej sprawie bezpośrednio do Ministerstwa Rozwoju i Technologii (MRiT), które odpowiada za prowadzenie polityki handlowej. Na podstawie przekazanych danych (dowodów wystąpienia dumpingu, stosowania subsydiów oraz wykazania poniesionej szkody) MRiT może przygotować wniosek do KE o wszczęcie odpowiedniego rodzaju postępowania. W przypadku nadmiernego importu powinny to być nie tylko dane

wskazujące na jego wzrost, ale też np. spadek cen na rynku krajowym, wzrost zapasów, spadek rentowności gospodarstw etc.

Polska w dniu 14 lipca 2023 r. wystąpiła do KE o wprowadzenie środków zapobiegawczych – tj. zakazu importu, z możliwością tranzytu – w imporcie mrożonych truskawek i mrożonych malin z Ukrainy do Polski. W odpowiedzi KE stwierdziła, że w jej ocenie dostępne dane rynkowe nie dają wystarczających przesłanek do wprowadzenia ww. środków zapobiegawczych na owoce miękkie.

W sprawie **wprowadzenia zakazu kupowania owoców do przemysłu w cenach poniżej kosztów produkcji** (ustawa hiszpańska) informuję, że aktualnie w MRiRW trwają prace nad możliwością wdrożenia przepisów analogicznych jak rozwiązania w Hiszpanii. Prowadzone są m.in. rozmowy w celu wymiany doświadczeń i rezultatów z przyjętych rozwiązań nie tylko ze strony administracji, ale też uczestników rynku. Strona hiszpańska przekazała, że na obecnym etapie trudno jest jednoznacznie ocenić efekty wprowadzonych regulacji w związku z negatywnymi skutkami dla rynku w wyniku pandemii Covid-19 oraz wojny w Ukrainie. Wprowadzone w Hiszpanii rozwiązania nie do spełniły oczekiwań wszystkich rolników. Dostawcy, aby sprzedać swoje produkty często sami podejmują decyzję o obniżeniu ceny, tak aby konkurować z producentami z niższymi kosztami produkcji. Wskazać również należy, że hiszpańscy producenci mleka zaskarżyli tę ustawę do tamtejszego Sądu Najwyższego wskazując, że te przepisy mogą doprowadzić do upadku wielu gospodarstw rolnych, które mają wyższe koszty wytworzenia. Podkreślają także, że sieci handlowe droższe hiszpańskie produkty zastępują tańszymi pochodzącymi z importu.

Zatem przy projektowaniu analogicznych przepisów w Polsce należy wyciągnąć wnioski z doświadczeń Hiszpanii, jak również uwzględnić różnice pomiędzy Polską a Hiszpanią w zakresie struktury gospodarstw rolnych oraz zorganizowania producentów rolnych. W Polsce jest bardzo duże zróżnicowanie gospodarstw rolnych, gdzie obok dużych, średnich i efektywnych gospodarstw o niższych kosztach produkcji, funkcjonują mniejsze gospodarstwa często o wyższych kosztach produkcji. W Hiszpanii większość producentów jest zrzeszonych w organizacjach producentów, jak również prowadzą oni rachunkowość podatkową i na tej podstawie są w stanie udowodnić koszty wytworzenia danego produktu. W związku z powyższym wdrażanie rozwiązań hiszpańskich w zakresie ustalania cen sprzedaży zostanie

poprzedzone szerokimi konsultacjami z podmiotami sektora rolno-spożywczego, w tym organizacjami rolniczymi.

W odniesieniu do postulatu **wprowadzania przepisów o konieczności zawierania umów kontraktacyjnych przed sezonem zbioru** informuję, że w gospodarce wolnorynkowej handel produktami rolnymi odbywa się na zasadach wolnorynkowych tj. w wyniku dobrowolnie zawieranych transakcji pomiędzy kupującymi a sprzedającymi po ustalonej przez nich cenie. Dla producentów rolnych najkorzystniejszym sposobem zapewnienia sobie zbytu jest nawiązanie trwałych związków z odbiorcami (np. zakładami przetwórczymi) w formie umów kontraktacji. Umowa kontraktacji, tak jak i umowa sprzedaży, jest umową nazwaną i zamieszczoną w przepisach Kodeksu cywilnego jako umowa cywilno-prawna. W umowie kontraktacji producent rolny zobowiązuje się wytworzyć i dostarczyć kontraktującemu oznaczoną ilość produktów rolnych określonego rodzaju, a kontraktujący zobowiązuje się te produkty odebrać w terminie umówionym, zapłacić umówioną cenę oraz spełnić określone świadczenia dodatkowe, jeżeli umowa lub przepisy szczególne je przewidują. Umowa kontraktacji powinna być dla celów dowodowych zawarta na piśmie. Jest ona najczęściej zawierana według wzoru opracowanego przez jednostki kontraktacyjne.

Zawieranie umów kontraktacyjnych z rolnikami przez zakłady przetwórstwa rolno-spożywczego odbywa się na zasadach dobrowolności. Rolą państwa jest natomiast tworzenie warunków – szczególnie prawnych - sprzyjających upowszechnianiu trwałych dobrowolnych powiązań producentów rolnych z przetwórcami i handlowcami w formie umów kontraktacyjnych. Dlatego MRiRW stale zachęca do zawierania długoterminowych umów na dostarczanie produktów rolnych zarówno wśród rolników, jak i podmiotów nabywających produkty rolne. Przykładowy wzór umowy kontraktacji znajduje się na stronie internetowej MRiRW:
<https://www.gov.pl/web/rolnictwo/umowa-kontraktacji-w-sektorze-owocow-proponowane-przedzialy-cenowe-w-sezonie-2019-r>

Uwzględniając dobrowolny charakter umów kontraktacyjnych ustawowe (z mocy prawa) nałożenie obowiązku do zawierania takich umów nie jest możliwe. Takie rozwiązanie budzi wątpliwości w zakresie zgodności z przepisami prawa krajowego oraz UE, tj. swobodą działalności gospodarczej, która należy do podstawowych zasad ustroju i jest objęta gwarancjami konstytucyjnymi (art. 20 i 22 Konstytucji RP),

swobodą przepływu towarów (art. 34 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej), swobodą przedsiębiorczości (art.49 ww. TFUE) oraz zasadami jednolitego rynku UE.

Wskazać również należy, że ustawą z dnia 11 marca 2004 r. o organizacji niektórych rynków rolnych od 3 października 2015 r. został wprowadzony obowiązek zawarcia pisemnej umowy pomiędzy producentem produktów rolnych a pierwszym nabywcą. Obowiązek ten dotyczy m.in. sektora owoców i warzyw. Przepisy stanowią, że umowa zawierana jest przed dostawą, nie podaje jednak w jakim terminie.

Odnosząc się postulatu wprowadzenia jako środka zapobiegawczego **obligatoryjnych kontroli podmiotów skupujących w trakcie sezonu skupowego** w celu wyeliminowania ewentualnego podejrzenia zмовy cenowej informuję, że centralnym organem administracji rządowej, którego zadaniem jest dbałość o właściwe funkcjonowanie konkurencji jest Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów (UOKiK). Prezes UOKiK przeciwdziała praktykom ograniczającym konkurencję, do których należą działania przedsiębiorców, polegające na zawieraniu niedozwolonych porozumień oraz nadużywaniu pozycji dominującej. Od 2017 r. ustawą o przeciwdziałaniu nieuczciwemu wykorzystywaniu przewagi kontraktowej w obrocie produktami rolnymi i spożywczymi wprowadzono rozwiązania mające na celu wzmocnienie pozycji producenta w łańcuchu dostaw żywności i przeciwdziałające nieuczciwemu wykorzystywaniu pozycji rynkowej przez silne ekonomicznie podmioty względem słabszych. Wywieranie nacisku na poziom cen czy narzucanie treści umowy może zostać uznane za praktykę nieuczciwie wykorzystującą przewagę kontraktową przez nabywców produktów rolnych. Zgodnie z przepisami ustawy taką sytuację może zgłosić do UOKiK każdy, także anonimowo.

Jednocześnie informuję, że w lipcu br. UOKiK prowadził kontrole u podmiotów zajmujących się skupem i przetwórstwem owoców miękkich w związku z podejrzeniem zмовy cenowej i wykorzystania przewagi kontraktowej przez te podmioty. Z ustaleń pokontrolnych wynikało, że brak jest podstaw do twierdzeń, iż trudna sytuacja na rynku malin może być wynikiem zмовy cenowej skupów lub przetwórców.

Ponadto informuję, że producenci rolni, w których gospodarstwach rolnych powstały w bieżącym roku **szkody w owocujących uprawach krzewów owocowych i truskawek** w wysokości co najmniej 70% na powierzchni występowania tych upraw w wyniku przymrozków wiosennych, huraganu lub gradu, mogą w okresie 6 – 20

października 2023 r. składać **wnioski o udzielenie pomocy**. Stawka pomocy wynosi 2500 zł na 1 ha powierzchni owocujących upraw krzewów owocowych i truskawek, w których wystąpiły szkody spowodowane ww. czynnikami w wysokości co najmniej 70% na powierzchni występowania tych upraw. Więcej informacji można uzyskać na stronach internetowych Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa oraz Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi.

Z wyrazami szacunku

z up. Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi
Janusz Kowalski
Sekretarz Stanu
/podpisano elektronicznie/

Potwierdzam zgodność kopii wydruku z dokumentem elektronicznym:

Identyfikator dokumentu	3296393.11260569.7416514
Nazwa dokumentu	odpowiedź na pismo KRIR_uregulowanie rynku owoców miękkich.pdf
Tytuł dokumentu	odpowiedź na pismo KRIR_uregulowanie rynku owoców miękkich
Sygnatura dokumentu	DRE.po.053.66.2023
Data dokumentu	2023-09-26
Skrót dokumentu	D04410FECE5F2B91696C3FBE87BDE9014E4233AD
Wersja dokumentu	1.7
Data podpisu	2023-09-26 16:53:07
Podpisane przez	Janusz Kowalski; MRiRW Sekretarz Stanu
Rodzaj certyfikatu	Certyfikat kwalifikowany podpisu elektronicznego

EZD 3.114.42.42.

Data wydruku: 2023-09-27

Autor wydruku: Wróblewska Marta (starszy specjalista)